

KRISTNE FRISKOLERS FORBUND (KFF)

Tlf 22 82 35 80. Fax 22 82 35 81. E-post: post@kff.no. Storgata 10 B, 0155 Oslo

Oslo, 24. mars 2015

Til Kunnskapsdepartementet

Postmottak@kd.dep.no

Høring om NOU 2014:14 Fagskolen – et attraktivt utdanningsvalg.

Deres referanse: 14/6199

Høringsuttalelse

Kristne Friskolers Forbund representerer private skoler basert på kristen ideologi og omfatter skolevirksomheter fra barnetrinnet til høgskolenivå med godkjenninger hjemlet i tilhørende lovverk. Forbundet har ca 120 skoler som medlemmer, tre av disse er godkjent etter fagskoleloven.

Vi ønsker å presentere våre synspunkter på NOU 2014:14 med utgangspunkt i vår generelle interesse for rammebetingelser for etablering og drift av private skoler, og også mer spesielt ut fra mulighetene for å videreføre og utvikle de godkjente fagskolene og eventuelt starte nye.

Nedenfor følger våre merknader til noen av tiltaksforslagene i listen i kapittel 11.10. Til slutt følger noen generelle synspunkter.

Merknader til noen av tiltakspunktene:

Ad 1. I både dette punktet og en rekke andre punkter nedenfor er forslagene basert på en tydelig todeling mellom fagskoler som er akkreditert og skoler som bare har godkjente utdanninger. Vi avviser ikke muligheten for en slik todeling, men det må ikke føre til at det blir store forskjeller i inntaksgrunnlag mellom disse to kategoriene skoler.

Ad 3. Vi vil forutsette at en slik gjennomgang av forholdet til samskipnadsmodellen må ta hensyn til de praktiske sidene ved størrelse og plassering av berørte skoler og hva dette kan bety for mindre fagskoler som er plassert utenfor studentområder.

Ad 6. Vi mener at en ordning med tilleggspoeng for fagskoleutdanning er aktuell, men at det også er andre skoler som bør kunne komme i betraktning, for eksempel skoler godkjent etter lov om voksenopplæring. Det er nødvendig med en helhetlig vurdering av ordningene med tilleggspoeng som omfatter alle aktuelle skoleslag.

Ad 14. Vi er spørrende til at redusert antall fagskoler vil medføre bedre tilbud for studentene og samfunnet og at størrelse på denne måten definerer robusthet. Vi mener at det som i dag bør være rom for mindre aktører. Det må gis mulighet for samarbeidsformer skolene imellom, på den måten kan de kompensere for smådriftsulemper.

Ad 15 og 16. Vi er ikke avvisende til en ordning med akkreditering, men vi forutsetter at kriteriene ikke knyttes til størrelsesfaktorer som utelukker akkreditering av små aktører. Vi mener også her at bygging av robuste enheter kan skje på ulike måter. Dersom krav til robusthet blir knyttet til størrelse, må det være rom for andre organisatoriske løsninger enn å etablere en stor skole.

Ad 18. Siden dette punktet spesielt berører private aktører, vil vi tilføye at vi er enige i tiltaket. KFF sine medlemmer eies normalt av ideelle (ikke-kommersielle) aktører. Vi mener det også må være et krav til private skolevirksomheter i denne skolekategorien at det ikke skal tas utbytte av skolen.

Ad. 19. Med eksternt styremedlem forstår vi personer som med hjemmel i vedtekter eller lov velges av eier, men ikke er samme personer som opptrer som eier, og heller ikke er ansatt i eller har skolevirksomheten som daglig arbeidsplass. Dersom det er en ideell organisasjon som eier skolen, vil – slik vi forstår begrepet – for eksempel en person som er medlem eller ansatt i eierorganisasjonen men som ikke opptrer som eier på generalforsamling eller tilsvarende, oppfylle kravet til eksternt styremedlem. Dersom dette kan forutsettes, er forslaget fullt akseptabelt. Det er ellers viktig for oss at eier utover dette må ha frihet til styreoppnevninger.

Ad 24. Vi er opptatt av at fagrådene får en sammensetning som ikke bare representerer de tunge og veletablerte fagområdene i norsk næringsliv, men som også representerer andre samfunnsområder hvor kompetanse og utvikling har betydning for fellesskapet. Med en overvekt av rådsmedlemmer fra tradisjonspregete fagområder, er det etter vår oppfatning en fare for oppbremsing av utvikling og innovasjon i fagskolesektoren. Vi mener at andre samfunnsområder også må være representert, for eksempel fra frivillig sektor. Denne har i seg selv stor samfunnsverdi og bidrar også ofte til nyutviklinger som ny kompetanse, nye utdanninger og ny næringsvirksomhet.

Ad 35. Vi oppfatter at det her legges opp til et skille som i realiteten betyr at skoler må sikte på en institusjonsakkreditering for å kunne overleve i konkurransen med andre skoletilbud. Vi ser ikke nødvendigheten av å knytte finansiering til akkreditering og mener at skoler som driver opplæring i godkjente utdanninger kan finansieres fullt ut, men finansieringsmodellen kan være en annen enn den som foreslås for akkreditert virksomhet. Det er mulig å benytte tilsvarende modell som ligger til grunn i privatskoleloven.

Ad 37. Vi tror ikke det er mer hensiktsmessig med offentlig regulering av tilbudet innen fagskolesektoren enn det er for videregående skoler og uh-sektoren, hvor det i stor grad er elevens og studentens etterspørsel som rå. Vi mener derfor at en satsing på vekst og utvikling i denne sektoren, slik utvalget også ser for seg, må gi rom for en viss «markedstilpasning». Det er vanskelig å se for seg offentlig styring av skoletilbud som bør preges av dynamisk utvikling og innovasjon. Fagskoler, også private, må ha rom for å regulere antall elever ut fra tilgang på søkere.

Ad. 38. Vi er enige i forslaget, men synes utvalget her ser litt smått og begrenset på dynamikken i dette skolesystemet. Det kan ikke bare være ved å dele ut noen ekstra plasser at det oppnås dynamisk utvikling. Slik utvikling må ligge til grunn for hele skoleslaget, mer enn i andre skolesektorer. Da handler det om at det er rom for raske omstillinger og tilpasninger uten alt for lange og omstendelige godkjenningprosesser.

Ad 41 og 47. Som nevnt ovenfor er vi opptatt av at fagråd sammensettes slik at de ikke begrenser skolene til kun å dreie seg om tilbud rettet mot den tradisjonelle forståelsen av arbeidslivet. Representanter fra andre samfunnssektorer må også tas inn i rådene. Vi vil igjen understreke at

samfunnsnytte ikke kan knyttes til tradisjonell forståelse av arbeidslivet alene, men at nytte også må sees i sammenheng med andre samfunnssektorer.

Generelle synspunkter:

Innledningsvis vil vi peke på at ved behandling av endringer i fagskoleloven i 2003 uttalte komiteens flertall følgende: «Disse partiene mener at det er behov for yrkesrettet opplæring og opplæring ut fra andre samfunnsbehov som ikke gis av det offentlige. Flertallet viser til at det for eksempel finnes slike kurs på bibelskoler, kunstsikoler og skoler innen musikk og dans.»

Vi mener at dette sitatet fullt ut er relevant også i dagens situasjon. Det er grunnleggende viktig at det gis rom for yrkesrettet opplæring i sektorer hvor private aktører dominerer. Våre svar er derfor i stor grad basert på at det må tas samfunnshensyn også utenom det rent yrkesrettede.

Det finnes i dag private skolevirksomheter innen alle nivåer i skolesystemet. Vi mener at det både er rettslig grunnlag i internasjonale avtaler som Norge har anerkjent samt praksis i norsk forvaltning for at private aktører gis plass til å etablere skolevirksomhet. Det rettslige grunnlaget er ulikt for de ulike skolenivåene og for de aktuelle begrunnelsene for etablering av den aktuelle skolen. Når det gjelder fagskolenivået tilsier både det rettslige grunnlaget og praksis i forhold til andre skolenivåer at det gis plass for private aktører, noe også utredningen gir rom for. Vår bekymring er at dette rommet blir lite skikket når det legges opp til en betydelig omstrukturering av offentlige fagskoler og at særlige retter og fordeler vil bli knyttet til institusjonsakkreditering.

Det er prinsipielt intet til hinder for at private aktører kan være store, men arbeidsdelingen med det offentlige har historisk vært slik at private har dekket opp behov på områder som har vært sett på som perifere, kuriøse eller for spesielle for offentlig innsats. Vi mener at private aktører i dag er viktige bidragsytere for å gi stor bredde og gode utviklingsmuligheter på dette skoleområdet, og at det vil være et samfunnsmessig tap dersom private ikke gis reelle muligheter til å realisere skolevirksomhet.

Vi mener at utredningen legger for ensidig vekt på spesifikke og definerbare kompetansebehov i arbeidslivet og at disse bør være hovedfokus for all fagskoleutdanning. Etter vår oppfatning må fagskoleutdanningene også sees i et mer helhetlig samfunnsperspektiv. Dette vil både gi rom for et større mangfold og vil også støtte andre samfunnssektorer enn det som er snevert næringsorientert. Etter alt å dømme vil kompetanse innen frivillig sektor være et viktig utviklingsområde i årene framover, og det vil alltid være områder som vil overlappe mellom spesifikke etablerte fagområder knyttet til næringer og mer generell samfunnsnytte. Vi tror at private aktører vil være særlig flinke til å utvikle nye utdanninger i dette området. Begrepet arbeidsliv må defineres vidt for å dekke områder av samfunnsmessig betydning uten at det er definert som næring eller arbeidsliv.

Eksempelvis mener vi derfor at det må være rom for utdanninger som tar sikte på å profesjonalisere ulønnet innsats i menighetsrettet og diakonalt arbeid, for eksempel i barne- og ungdomsarbeidet. Det er ønskelig at også dette arbeidet skal utføres på en mest mulig kompetent og "profesjonell" måte, selv om det ikke kan defineres innenfor en tradisjonell forståelse av arbeidsliv.

I utredningen sies det at arbeidslivsbehovet må være tydelig. Bare på den måten kan staten ha full tillit til at fagskolene forvalter samfunnets ressurser på en optimal måte. Det peker tilbake på behovet for et nytt institusjonslandskap i fagskolesektoren og at robusthet gjøres til et absolutt kriterium i akkrediteringsprosessen. Dette skrives i sammenheng med en konklusjon om full finansiering av akkrediterte fagskoler. En slik tanke er besnærende, men konsekvensen kan være at mindre og mer spesialiserte skoler ikke vil passere nåløyen for "robuste" skoler. Fagskolesektoren bør organiseres på en slik måte at private skoler som møter særskilte behov fortsatt skal ha livets rett, selv om de har få studenter og et begrenset nedslagsfelt i arbeidsmarkedet. Det må bety blant annet finansiering på linje med de store akkrediterte skolene.

Høy kompetanse er en forutsetning for å sikre god kvalitet i utdanningen. Men hva som anses som høy kompetanse i en fagskoleutdanning vil være avhengig av utdanningens art og målsetting: Ofte vil lang praktisk erfaring i faget være en like god eller bedre forutsetning for undervisningen enn akademiske kvalifikasjoner alene. Vi synes generelt og også på dette området at utvalget i for stor grad kopierer modeller i uh-sektoren. Vi er skeptiske til en innskjerping av akademiske krav til undervisningsstaben. Hvordan man skal "tydeliggjøre" hva som er en god nok kombinasjon av praktisk og teoretisk kunnskap på tvers av svært ulike fagutdanninger er også litt vanskelig å se, selv om det er et attraktivt mål.

Vi mener at det må være plass for de små og mer spesialiserte skolene i fagskolesystemet for å imøtekomme ulike samfunnsmessige og individuelle kompetansebehov. Vi har et inntrykk av at det er de tradisjonelle påbyggingene som alene er modell for utvalgets tenkning på flere områder.

Selv om fagskoleutdanningen per definisjon er praksisbasert og yrkesrettet, er det også i høyeste grad et behov for teoretisk kunnskap. I noen tilfeller kan det være hensiktsmessig å hente denne kunnskapen fra høgskoler eller universiteter, og det bør derfor finnes retningslinjer for hvordan dette kan gjøres og hvordan avtalene mellom fagskole og høgskole bør være. Noen fagskoler opererer allerede i dag med en "hybridløsning" hvor noen av studentene erstatter en del av fagskoleutdanningen med universitetseksamener, men vi trenger en bedre formell ramme for hvordan dette skal beskrives og gjennomføres.

KFF tror at fagskoleutdanningen vil vokse som resultat av den samfunnsmessige utviklingen hvor det innen mange fagområder vil kreves kompetanse utover fagbrev, og fordi fagskoleutdanning kan gi rom for ulike spesialiseringer som samfunnet har behov for. Det vil være en styrke for mangfoldet, utviklingen og innovasjonskraften at private tilbydere vil kunne være med på linje med offentlige skoler og at det må være rom for å kunne gi likeverdige tilbud uavhengig av skolens størrelse.

Jan Erik Sundby
Generalsekretær